

28.04.2023

9 клас

Українська література

Стрембицька Л.А.

Тема. РМ. Порівняльна характеристика образів Яким Сомка та Івана Брюховецького (за романом П. Куліша «Чорна рада»). Письмовий твір-роздум за образами «Чорної ради» Пантелеймона Куліша.

Завдання:

- охарактеризувати образи героїв твору, з'ясувати їх ідеали, прагнення і вчинки, духовні цінності, роль у відтворенні історичного колориту епохи;
- розвивати вміння характеризувати образи-персонажі, складати порівняльну характеристику образів Яким Сомка та Івана Брюховецького.

Які ж вони, історичні постаті Яким Сомко та Іван Брюховецький?

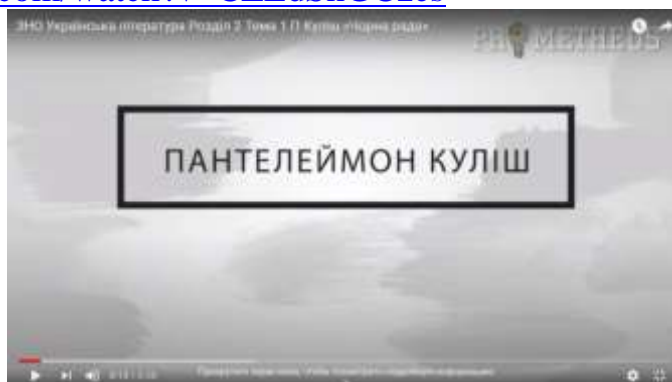
Сомко Яким Семенович (наказний гетьман України-Руси 1660-1663) – прилуцький полковник, брат першої жінки Б. Хмельницького. Очолював козацьке військо в битвах проти Кримського ханства та Московії. Після Чорної Ради під Ніжином, де гетьманську булаву перебрав І. Брюховецький, за наказом останнього був страчений разом зі своїми прибічниками (18.09.1663)

Бруховецький Іван Мартинович (лівобережний гетьман 1663-1668) – ставленик Московії, проголошений гетьманом на Ніжинській Чорній Раді 17-18 червня 1663 року. На Чорній Раді за гетьманську булаву Лівобережної України боролися два свояки Б. Хмельницького – наказний гетьман Яким Сомко (брат першої жінки Хмельницького) і ніжинський полковник Василь Никифорович Золотаренко, він же Нечипоренко та Васюта Ніжинський (брат останньої жінки Хмельницького)

Портрети

красивий, високий, міцний, кремезний, кругловидий, русявий, голова в кучерях, як у золотому вінку, очі ясні, веселі як зорі, ходить, говорить по-гетьманськи, у дорогому вбранні	середнього віку, середнього росту, постать і врода зовсім не гетьманська, так наче чоловік простенький, тихенький (не ватажок), очі якісь чудні, читає із-під тишка (злодій...пройдисвіт, гадюка)
Риси характеру й вдачі:	
цінує в людині високі моральні ідеали, дотримувався козацької моралі, мудрий політичний державний діяч, героїчна смерть	позирав гордо...узявшись у боки, потокає розпусникам, зрадив козацьким законам, моралі, підступність, слабкодухість, «собаці собача смерть»

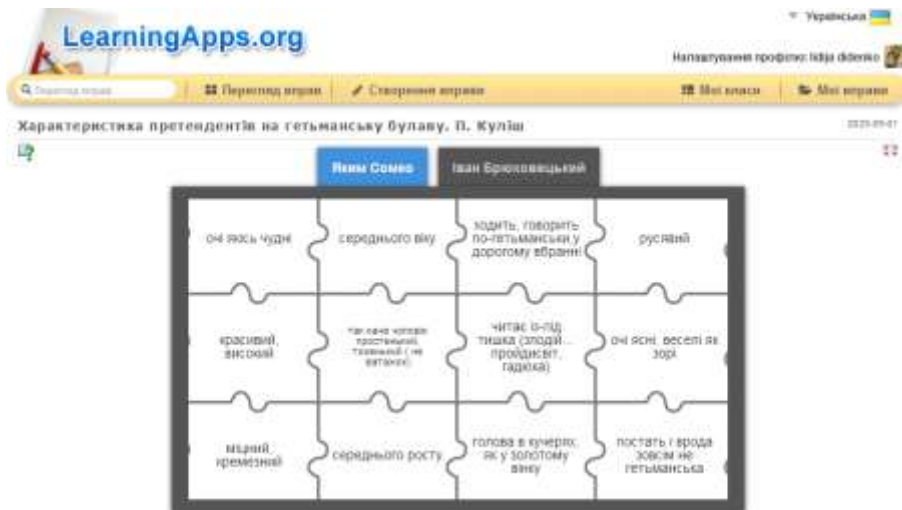
Перегляньте відеоурок ЗНО Українська література Розділ 2 Тема 1 П. Куліш «Чорна рада» Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=CZLdSnGCzes>

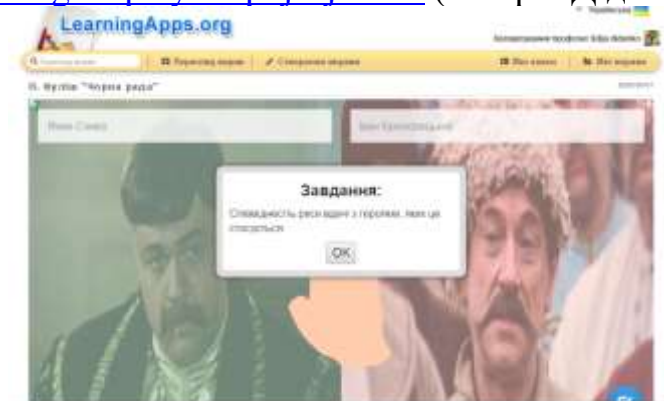
Отже, якщо образ Сомка автор змальовує в прикрашеному, романтичному вигляді, прагнучи показати людину державного розуму, державних інтересів, то Брюховецького він характеризує як підступну зрадливу і амбіційну натуру. Це політичний авантюрист, людина без честі і гідності. В образі Яким Сомка автор утілює власний ідеал гетьмана - освіченого, розумного, талановитого діяча, здатного об'єднати всі землі України в самостійну державу шляхом відновлення її давньої слави.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

1. **Створіть портрет героя за поданими рисами.** П. Куліш «Чорна рада» Режим доступу: <https://learningapps.org/display?v=prrx64ddn20> (автор – Діденко Л.).

2. Співвіднесіть риси вдачі з героями, яких це стосується.
 П. Куліш «Чорна рада» Режим доступу:
<https://learningapps.org/display?v=pxj6sjnf320> (автор – Діденко Л.).

3. Розгляньте порівняльну характеристику Якимом Сомком та Іваном Брюховецьким (діаграма Вена) за твором П. Куліша «Чорна рада». Запам'ятайте спільні та відмінні риси героїв.

Домашнє завдання.

Напишіть роздум на тему: «Загальнолюдські риси ініціативності, працьовитості, лицарства, благородства, вірності почуттю та обов'язку».